

Тарасенко О. С.,

*кандидат юридичних наук
директор*

*Департаменту освіти, науки та спорту МВС України
м. Київ, Україна*

Татаренко С. В.,

*аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

ОБ'ЄКТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОГЛЯДУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Більшість науковців вказують на те, що у слідчих виникають проблеми з визначенням об'єктів, що підлягають огляду на місці події. Аналіз слідчої та судової практики розслідування незаконного видобування корисних копалин дозволяє визначити низку основних об'єктів, що підлягають дослідженню в ході огляду місця події. Це насамперед:

- ділянки місцевості, де безпосередньо вчинене незаконне видобування корисних копалин;
- знаряддя незаконного видобування корисних копалин;
- місця зберігання незаконно видобутих корисних копалин;
- тара для зберігання корисних копалин;
- транспортні засоби, призначені для вивозу видобутих корисних копалин та інші об'єкти [1, с. 186].

У разі розслідування забруднень водоймищ оглядається місце виявлення наслідків, а також виявлене місце поширення забруднення (джерело). У зв'язку з цим основними об'єктами слідчого огляду є ділянки, що зазнали забруднення (водойми, ріки, їхні береги, прилегла територія), об'єкти, приведені в непридатність внаслідок забруднення поверхневих або підземних вод чи водоносних горизонтів, очисні споруди, відстійники, водостоки, промислова територія (разом із приміщеннями), технічна документація й інші документи, місця поховання шкідливих речовин, транспортні засоби, призначені для вивозу промислових відходів, тощо [2, с. 197]. Також, при розслідуванні кримінальних правопорушень про забруднення атмосферного повітря, огляду можуть бути піддані такі об'єкти: ділянки місцевості; забруднений повітряний простір; виробничі й складські приміщення промислових, комунальних, сільськогосподарських підприємств

і інших організацій, їх очисні споруди, пиловловлюючі й газоочисні установки; уражені шкідливими речовинами трупи людей, тварини, птахи й ін. [3, с. 711].

В залежності від видів кримінальних правопорушень проти довкілля та їх класифікації, на нашу думку, слід виділити такі об'єкти огляду:

1) кримінальні правопорушення щодо незаконного корисливого вилучення природних об'єктів: ділянки місцевості, на яких виявлено наслідки вчинення протиправних дій, лісові масиви, водойми й берегова зона, ставки, канали, річки, озера, сільськогосподарські поля та угіддя, об'єкти тваринного і рослинного світу, зняття вчинення кримінального правопорушення (мисливська гладкоствольна зброя, електропили, лопати, кирки, риболовні сітки тощо), транспортні і плаваючі засоби, техніка (машини, трактори, екскаватори, навантажувачі, самоскиди тощо);

2) кримінальні правопорушення щодо забруднення природних об'єктів: ділянки місцевості, на яких виявлено наслідки вчинення протиправних дій, водойми й берегова зона, ставки, канали, річки, озера, сільськогосподарські поля та угіддя, відстійники, водостоки, каналізаційні мережі, полігони або смітники, очисні споруди, територія суб'єктів господарської діяльності, об'єкти тваринного і рослинного світу тощо;

3) кримінальні правопорушення щодо знищення або пошкодження природних об'єктів: лісові масиви, зелені насадження, територія природно-заповідного фонду, заказники, рибогосподарські водойма та берегова зона, ділянки місцевості, на яких виявлено наслідки вчинення протиправних дій;

4) кримінальні правопорушення щодо порушення правил екологічної безпеки: територія суб'єктів господарської діяльності, документація суб'єктів господарської діяльності (проектні документи, звіти, плани, документація щодо виробництва), об'єкти будівництва, устаткування, ділянки місцевості на яких виявлено наслідки вчинення протиправних дій.

Список використаних джерел:

1. Книженко С.О. Особливості огляду місця події при розслідуванні незаконного видобування корисних копалин. *Форум права*. 2010. № 3. С. 186–190. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/05d46331-1e04-489a-b685-edca58d9d7de/content>

2. Криміналістика : підручник: у 2 т. Т. 2 / [А. Ф. Волобуєв, О. В. Одерій, Р. Л. Степанюк та ін.]; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярвої; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 312 с.

3. Стасюк Л. Л. Організація та проведення огляду місця події при розслідуванні злочинів проти довкілля, вчинених шляхом забруднення атмосферного повітря. *Форум Права*. № 4. 2011. С. 711–715.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-355-5-27>

Татаренко С. В.,

*аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Важливим у підготовці до допиту є визначення його предмету та переліку орієнтовних питань. Коло тих обставин, які слідчий має намір з'ясувати шляхом допиту, називається предметом допиту. До їх числа належать обставини, пов'язані з самою подією кримінального правопорушення (його способом, місцем вчинення, часом, наслідками та ін.), які підтверджують або спростовують винність у його вчиненні певних осіб та мотиви їхніх дій. Практично предметом допиту можуть бути будь-які обставини, що мають значення для встановлення істини у розслідуванні. Предмет допиту залежить як від процесуального становища допитуваного, так і від того, яку інформацію він може мати у своєму розпорядженні. Слідчий визначає предмет допиту під час підготовки до його проведення. Предмет допиту конкретно виражається у плані допиту у вигляді переліку обставин, які підлягають з'ясуванню [1, с. 188].

Крім того, визначення предмета допиту полягає у встановленні обставин, які можуть бути відомі допитуваному. З усього обсягу зібраних відомостей потрібно відібрати ті, що стосуються розслідування. На підставі визначеного предмета допиту слідчий формулює запитання для допитуваного та обирає систему тактичних прийомів. До предмета допиту можна віднести з'ясування таких обставин: відомості про виникнення кримінально-протиправного задуму, об'єкт посягання, мотив, особу правопорушника та її відношення до наслідків; способи підготовки та вчинення кримінального правопорушення, послідовність протиправних дій, а також особливості приховування злочинної діяльності (її характер); час, місце, обстановка та механізм учинення кримінального правопорушення; умови, за яких допитуваний спостерігав будь-які